

Univerzitet u Sarajevu

**CENTAR ZA INTERDISCIPLINARNE STUDIJE
PROF. DR. ZDRAVKO GREBO**

NASTAVNI PLAN I PROGRAM

**EVROPSKI REGIONALNI MAGISTARSKI PROGRAM
DEMOKRATIJA I LJUDSKA PRAVA U JUGOISTOČNOJ EVROPI
(ERMA)**

**UNIVERZITET U SARAJEVU-UNIVERZITET U BOLONJI
(DVOJNA DIPLOMA)**

Voditelji studija/programa:

**Asim Mujkić, Univerzitet u Sarajevu
Marco Borraccetti, Univerzitet u Bolonji**

Sarajevo, 14. maj 2021. godine

1. UVOD

Vijeće GCSEE/ERMA studija je na sjednici održanoj 15.12.2020. godine razmatralo i usvojilo Prijedlog izmjena i dopuna Nastavnog plana i programa studija GCSEE/ERMA koji važi od 2018. godine, te ga uputilo na razmatranje Vijeću i Odboru za osiguranje kvaliteta Centra za interdisciplinarnu studiju i u daljnje procedure, kako je definirano Pravilnikom o postupku predlaganja, ocjene i usvajanja novih i izmjena postojećih studijskih programa i nastavnih planova i programa na Univerzitetu u Sarajevu (član 14. i 15.). Nastavni plan i program inoviran je u cilju usklađivanja postojećeg NPP-a iz 2018. godine sa savremenim spoznajama, te osiguranja i dodatnog razvoja ukupne kvalitete programa i njegove relevantnosti. Izmijenjeni i dopunjeni nastavni plan i program studija, usvojen je na 26. Sjednici UNSA Senata održanoj 28.04.2021. i primjenjuje se od početka 2021-22. akademske godine.

2. NAZIV, NOSILAC I NIVO STUDIJA

Naziv studija je „Evropski regionalni master program Demokratija i ljudska prava u jugoistočnoj Evropi“. Nosilac studija je Univerzitet u Sarajevu, u koordinaciji sa Univerzitetom u Bolonji. Organizacija programa povjerena je *Centru za interdisciplinarnu studiju prof. dr. Zdravko Grebo*, a izvođenje nastave nastavnicima i saradnicima sa partnerskih univerziteta, te stručnjacima iz partnerskih institucija.

3. PRAVNI OSNOV

Pravni osnov za organiziranje II ciklusa sadržan je u odredbama Zakona o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo ("Sl. novine Kantona Sarajevo" broj 33/17), te odredbama Pravila studiranja za drugi (II) ciklus studija na Univerzitetu u Sarajevu iz 2018. godine. Izvođenje ERMA Programa kao interdisciplinarnog međunarodnog studija je pravno uređeno i Statutom Univerziteta u Sarajevu, te Statutom ERMA programa.

4. TRAJANJE STUDIJA/PROGRAMA

Master program Demokratija i ljudska prava u jugoistočnoj Evropi je intenzivni jednogodišnji interdisciplinarni magistarski program koji se izvodi tokom dva semestra / tri dijela:

I semestar:

1.dio: šest predmeta 30 ECTS

- Temelji ljudskih prava i demokratije
- Nacionalizam, identitet i konflikt
- Demokratizacija i EU integracija
- Međunarodne norme i standardi ljudskih prava
- Mehanizmi zaštite ljudskih prava i njihova primjena
- Metodologije istraživanja

II semestar:

2. dio: Stažiranje u trajanju od 6 sedmica 10 ECTS

3. dio: Mobilnost u Italiji, pisanje teze i odbrana završnog rada 20 ECTS

Kurikulum se sastoji od 6 predmeta (koji uključuju predavanja, seminare, posjete relevantnim organizacijama i institucijama, edukativne izlete, kao i redovne konsultacije i radionice sa tutorima programa), stažiranja, te izrade i odbrane završnog rada. Studij nosi 60 ECTS bodova i može se pohađati samo u statusu redovnog samofinansirajućeg studenta.

5. MJESTO REALIZACIJE STUDIJSKOG PROGRAMA

- Nastava u prvom semestru: Centar za interdisciplinarnе studije Univerziteta u Sarajevu;
- Stažiranje: međunarodne organizacije, nacionalne institucije i organizacije civilnog društva širom jugoistočne Evrope;
- Mobilnost u Italiji: Univerzitet u Bolonji, Rezidencijalni centar Bertinoro

6. CILJEVI STUDIJA

Ljudska prava, uključujući i pravo na obrazovanje o ljudskim pravima, dio su međunarodnih standarda i široko prihvaćenih pravnih normi. Veliki broj država se obavezao na njihovo poštivanje. Time su obećale zaštititi i promovirati prava svih svojih državljana i stanovnika. Obrazovanje ljudi o njihovim pravima, zasnovanim na međunarodnim pravnim standardima, osigurat će da budu odgovorni građani koji će samostano misliti, brinuti o svojim i tuđim pravima i potrebama i ispunjavati ih demokratskim sredstvima.

Kako je naglašeno u nacrtu UN Deklaracije o obrazovanju o ljudskim pravima, kao i Povelji Vijeća Evrope o Obrazovanju za demokratsko građanstvo i obrazovanje o ljudskim pravima, takav trening i obrazovanje od ključnog su značaja za promociju univerzalnog poštovanja svih ljudskih prava i fundamentalnih sloboda svih, u skladu sa principima univerzalnosti, nedjeljivosti i međuzavisnosti ljudskih prava. Obrazovanje o ljudskim pravima jača pravo na mir i razvoj, odnosno prava ljudi i nacija da budu zaštićeni od agresije, i drugih nezakonitih upotreba oružane sile, te masovnog osiromašenja. Nedavna prošlost dokazuje da manjak zaštite uz konflikte i teška kršenja ljudskih prava, zajedno sa otežanom tranzicijom ka demokratskom društvu mogu destabilizirati cijeli region sa strašnim posljedicama i uticajem na cijeli Evropski kontinent, te je aktivnim djelovanjem u polju obrazovanja važno promovirati razumijevanje, toleranciju i mir, te promovirati demokraciju i ljudska prava.

Odgovornost dobrog obrazovanja je formiranje istraživača, stručnjaka i inovatora bez kojih nema izgleda za rast i razvoj. Ljudska prava danas čine zajedničku baštinu čovječanstva. U skladu s tim, obrazovanje za ljudska prava je sredstvo za pristupanje toj baštini kroz univerzalnu posvećenost dostojanstvu i vrijednosti svakog ljudskog bića. Kako Čl.2 Nacrta deklaracije navodi, obrazovanje i trening o ljudskim pravima obuhvata obrazovanje: (a) o ljudskim pravima, što uključuje pružanje znanja i razumijevanje normi i načela ljudskih prava, vrijednosti koje ih podupiru i mehanizme za njihovu zaštitu; (b) kroz ljudska prava, što uključuje učenje i poučavanje na način koji poštuje prava i edukatora i učenika; (c) za ljudska prava, što uključuje i osnaživanje osoba da uživaju i ostvare svoja prava i da poštuju i podržavaju prava drugih. Ciljevi programa razvijani su u skladu sa ovim principima i načelima.

Evropski regionalni Master demokratije i ljudskih prava je važna inicijativa, kako za Univerzitet u Sarajevu, tako i za region. Zajednički ga organiziraju Univerzitet u Sarajevu i Univerzitet u Bolonji, sa učešćem 9 partnerskih Univerziteta i preko 40 predavača iz cijelog svijeta, a finansiraju ga Evropska Unija i Agencija za Razvoj i Kooperaciju Republike Italije. Godišnje oko 30 mladih ljudi iz cijele

jugoistočne Evrope i šire, stiće diplomu magistara i magistrica ovog studija. Učešće Bosne i Hercegovine u ovom programu važan je izraz posvećenosti evropskim integracijama i pripadnosti evropskom akademskom prostoru. Kroz njega se uspostavljaju i jačaju nove veze u regionu i Evropi kako među predavačima, visokoškolskim obrazovnim institucijama tako i među studentima. Nastavak izvođenja ovog programa i školovanja budućih stručnjaka iz oblasti ljudskih prava i demokratije u jugoistočnoj Evropi je primarni cilj ovog programa, i od neprocjenjive je važnosti za Bosnu i Hercegovinu i naše visoko obrazovanje, ali i region.

7. ISHODI UČENJA

Struktura predavanja, stažiranje i predavači su definirani na način da se među sudionicima naglasi zajednička svijest da demokratski razvoj i promocija ljudskih prava, te njihova zaštita i provedba u regiji ovise o više međuzavisnih faktora, te da je aktivno građansko djelovanje i informiranost ključ njihovog ostvarenja. U tom smislu od studenata se očekuje da usvoje slijedeća znanja, vještine i kompetencije:

A. ZNANJA

Studenti i studentice će nakon odslušanih predavanja i ispunjenih uslova za polaganje ispita:

- Znati i razumjeti intelektualnu historiju temeljnih koncepata ljudskih prava, demokratije i političke teorije, temeljne međunarodne zakone o ljudskim pravima, ključne paradokse i probleme koji su oblikovali samorazumijevanje moderne političke zajednice i koji dominiraju savremenim raspravama o moralnim i političkim osnovama globalne političke zajednice, ključne kritičke perspektive u vezi sa razumijevanjem ljudskih prava i demokratije u kontekstu građanstva, nacionalizma i moderne politike, te osnovne teorije koje podržavaju ekonomska i socijalna prava.
- Znati teorije i oblike nacionalizma i srodnih koncepata, uključujući naciju, suverenitet i samoopredjeljenje, imati znanje o sukobima tokom i nakon raspada Jugoslavije, sa fokusom na uzroke i posljedice, poznavati veze između identiteta, sukoba i pomirenja, razumjeti načine na koje demokratija može pogoršati sukob u pluralnim društvima, ali također i osigurati institucionalne i druge resurse za njegovo upravljanje i rješavanje; nadalje, studenti će naučiti kako se integracija, teritorijalni pluralizam i podjela moći mogu uspješno koristiti za rješavanje sukoba u pluralnim društvima. Imaće poznavanje osnovnih principa i poteškoća vezanih za izgradnju države u multietničkim i multinacionalnim društvima; biće upoznati sa okvirom za zaštitu prava manjina u Evropi uopće i posebno u Jugoistočnoj Evropi, imaće znanje i razumijevanje osnovnih vjerskih prava i sloboda, s posebnim naglaskom na izazove vjerskog pluralizma u savremenim društvima, te će biti upoznati sa raznim načinima na koje se religija, identitet i etnička pripadnost međusobno povezuju. Na kraju, studenti će znati i razumjeti teorije i politike migracija, te moći analizirati slučajeve i dinamiku balkanskih migracija u posljednje tri decenije.
- Od studenata se očekuje da steknu znanje o vrstama političkih režima i procesima demokratske tranzicije i konsolidacije sa fokusom na jugoistočnu Evropu. Od njih se očekuje da pokažu analitičke vještine u procjeni savremenih trendova demokratizacije i autokratizacije. Istovremeno, studenti će biti upoznati sa djelovanjem politike proširenja EU i načinom na koji EU nastoji voditi političko-ekonomsku transformaciju regije koja se odlikuje nepotpunim rješavanjem sukoba i (dugo)trajnim procesima izgradnje države.
- Studenti će steći znanje o glavnim normama i standardima ljudskih prava na univerzalnom i evropskom nivou. Poznavaće glavna ekonomska, socijalna i kulturna prava. Studenti će znati

i razumjeti određene pravne standarde dječjih prava, ženskih prava i prava izbjeglica u okviru međunarodnog zakona o ljudskim pravima. Studenti će takođe steći znanje o normama i standardima koji se odnose na ekološka prava i izazove u Jugoistočnoj Evropi. Imaće razumijevanje glavnih izazova kada je riječ o provedbi ovih prava u kontekstu Jugoistočne Evrope.

- Studenti će imati znanje o glavnim institucijama, mehanizmima i procedurama za zaštitu i sprovođenje ljudskih prava na univerzalnom i regionalnom nivou. Studenti će znati i razumjeti funkcioniranje evropskih mehanizmima za zaštitu ljudskih prava, posebno na nivou Vijeća Evrope, OSCE-a i EU, osnovne principe međunarodnog humanitarnog prava kao i mehanizme tranzicijske pravde. Nadalje, studenti će naučiti kako definirati mučenje i odvojiti ga od drugih sličnih praksi, upoznaće se sa mehanizmima sprječavanja mučenja i prisilnog nestanka, te će znati osnovne karakteristike genocida prema međunarodnom pravu.
- Imaće poznavanje teorijskih i metodoloških osnova istraživanja u društvenim naukama, razumijevanje ključnih snaga i slabosti različitih istraživačkih metoda i tehnika prikupljanja podataka, te će ovladati konvencijama akademskog pisanja.

B. VJEŠTINE I KOMPETENCIJE

Studenti i studentice će nakon odslušanih kurseva i ispunjenih uvjeta za polaganje:

- Imati kritičko razumijevanje i sposobnost analize savremenih problema ljudskih prava i demokratije na globalnom i regionalnom nivou; stručnost u intelektualnoj historiji razvoja ideja ljudskih prava, demokratije i političke teorije; otvoreni kritički perspektivizam.
- Imati sposobnost kritičke procjene i analize (ponovnog) nacionalizma u nastajanju i načina na koje nas države formiraju kao nacionalna bića, sposobnost kritičke procjene integracije, teritorijalnog pluralizma i podjele moći iz teoretske perspektive i prošlih i trenutnih primjera ovih strategija upravljanja etničkim sukobima, sposobnost kritičke procjene instrumentalizacije religije u političke svrhe, sposobnost analize implementacije manjinskih prava u jugoistočnoj Evropi, sposobnost prepoznavanja uzroka i posljedica migracija u jugoistočnoj Evropi i analiziranje slučajeva iz političke i sociološke perspektive
- Od studenata se očekuje da izgrade kompetencije potrebne za navigaciju između teorijskog i empirijskog aspekta demokratizacije. Moći će koristiti glavne instrumente / indekse za režime (Bertelsmann Stiftung Index, Nations in Transit, itd.) i procijeniti ključne političke trendove. Takođe će biti u mogućnosti da procijene dinamiku i analiziraju glavna društvena i politička pitanja u vezi sa zemljama zapadnog Balkana i njihovim pristupanjem Evropskoj Uniji.
- Moći će utvrditi kršenja ekonomskih, socijalnih i kulturnih prava na univerzalnom i regionalnom nivou i razvijati mjere za rješavanje problema na političkom ili pravnom nivou. Steći će sposobnost da analiziraju pitanja koja se odnose na ženska prava, dječija prava i prava izbjeglica, pozivajući se na glavne međunarodne pravne dokumente. Moći će analizirati kršenja prava djece, prava žena i prava izbjeglica i izvještavati o njima. Studenti će steći kompetenciju za analizu kontradikcija oko razvoja i okoliša iz perspektive ljudskih prava.
- Imaće sposobnost kritičke analize rada glavnih institucija, te funkcioniranja mehanizama i postupaka za sprovođenje ljudskih prava na univerzalnom i evropskom nivou u navedenim oblastima. Imaće osnovne vještine analize i savjetovanja o načinu korištenja mehanizama i procedura za promociju i zaštitu ljudskih prava u kontekstu Jugoistočne Evrope. Studenti će biti u stanju razumjeti probleme povezane s mučenjem i nestancima, kao i druga posebna pitanja koja se odnose na zaštitu ljudskih prava u konfliktnom i postkonfliktnom okruženju i

kritički ih analizirati, te će moći ova znanja koristiti u budućem radu u oblasti zaštite ljudskih prava.

- Imaće sposobnost razvijanja teorijski ispravnih i metodološki održivih istraživačkih projekata, sposobnost izrade izvještaja o istraživanju, te razvijene vještine akademskog pisanja i primjene metoda naučnog istraživanja.

8. METOD RADA

U prvom semestru nastava se izvodi od novembra do maja kroz 5 tematskih modula u trajanju od po 5 sedmica, te 1 modul metodologije naučnog istraživanja i pisanja naučno istraživačkih radova. Tokom drugog semestra, studenti i studentice obavljaju stažiranje u trajanju od 6 sedmica, te finaliziraju magistarske radove do sredine oktobra.

Metodologija izvođenja nastave uključuje frontalna predavanja, te interaktivne metode podučavanja uz konsultacije, seminare, radionice, prezentacije i terenske posjete.

Pri implementaciji programa primjenjuju se bolonjski standardi: mobilnost (kako studenata tako i predavača i istraživača), ECTS bodovi, partnerstvo među univerzitetima u vidu participacije stranih predavača u vođenju i realizaciji kurseva te učešću predstavnika partnerskih univerziteta u radu na razvoju kurikuluma).

9. EVALUACIJA STEČENOG ZNANJA

Ocjenjivanje se vrši na osnovu prisustva na nastavi i aktivnog učešća tokom predavanja, seminarskih radova / pismenih ispita, finalnih ispita te kvalitete izrade i odbrane magistarske teze. Također, studenti/ce su obavezni popuniti evaluacije za svaku od komponenti programa. Studenti i studentice su obavezni pripremati se za predavanja iščitavanjem obavezne literature prije nastave. Moraju pratiti najmanje 80 % svih predavanja i aktivno učestvovati u nastavi. Pri zaključivanju ocjena u obzir se uzima i prisustvo te aktivnost na nastavi. Studentski rad, napredak i postignuća, pored predavača i predavačica te voditelja/ voditeljica pojedinačnih predmeta, prate akademski tutori/ce. Pohađanje svih komponenti studija je obavezno.

Studenti i studentice tezu pišu pod supervizijom mentora predavača programa, a odbrana koja slijedi je javna. Odbrana završnog rada održava se u Sarajevu krajem oktobra, nakon čega slijedi ceremonija dodjele uvjerenja o magistriranju, a kasnije, po završetku administrativnih procedura, i dodjela diploma.

10. CILJNE SKUPINE

ERMA program namijenjen je studentima i studenticama koji žele kombinovati praktično iskustvo u polju ljudskih prava sa akademskim studijima. Program potiče razvoj i realizaciju mladih generacija službenika za upravljanje državom, međunarodnim i nevladinim organizacijama, akademskih radnika i istraživača za univerzitete i istraživačke institute u Albaniji, Bosni i Hercegovini, Hrvatskoj, Sjevernoj Makedoniji, Srbiji, Crnoj Gori i na Kosovu*, kao i zemljama Evropske Unije, Azerbejdžana, Rusije, ostatka Evrope i svijeta.

CILJNA GRUPA 1: 25 mjesta u programu je rezervisano za studente i studentice iz zemalja jugoistočne Evrope: Albanije; Bosne i Hercegovine; Sjeverne Makedonije; Srbija, Crne Gore i Kosova*.

CILJNA GRUPA 2: 5 mjesta rezervirano je za studente i studentice zemalja Evropske Unije, Azerbejdžana te Ruske Federacije.

CILJNA GRUPA 3: 6 mjesta za samofinansirajuće studente i studentice iz drugih zemalja. Ovisno o kvalitetu i broju prijava, program zadržava pravo da ponudi ova mjesta i studentima iz EU Zemalja.

11. USLOVI ZA UPIS

ERMA je otvorena za kandidate i kandidatkinje koji imaju visoka akademska dostignuća i rezultate u disciplinama relevantnim za ljudska prava, a posebno: prava, društvenih i političkih nauka, te humanističkih nauka, i koji posjeduju diplomu akreditiranih univerziteta. Diploma prethodnog školovanja mora biti sa studija koji su trajali najmanje 4, odnosno 3+2 godine (I i II ciklus u skladu sa Bolonjskim procesom) odnosno nositi minimum 240 ECTS bodova.

Nastava se održava na engleskom jeziku, te je tečno poznavanje engleskog jezika preduslov za prijem na program. Svi aplikanti moraju pružiti dokaz o nivou poznavanja jezika. Master program priznaje međunarodne certifikate o poznavanju jezika kako slijedi:

1. TOEFL – min. 560 za pismeni test, 220 za test na kompjuteru, i ne manje od 83 za online testiranje (IBT).
2. IELTS BRITANSKOG VIJEĆA: minimum 6.5 i ne manje od 6.0 u pojedinačnim podsekcijama.
3. CAE , CPE nivo Cambridge testova.
4. Aplikanti/ce kojima je engleski jezik maternji te oni koji su tokom univerzitetskog školovanja imali nastavu na engleskom jeziku svoju kompetenciju potvrđuju kroz transkripte i certifikate koje su izdali njihovi univerziteti.

Odabir kandidata vrši Nastavno naučno vijeće studija u septembru tekuće godine, a na osnovu aplikacijskog formulara i slijedećih dokumenata koje su aplikanti dužni dostaviti pri prijavi na program (na engleskom jeziku):

1. Popunjen prijavni formular
2. Univerzitetska diploma (BA i MA) –original i prijevod na engleski jezik gdje je to potrebno
3. Transkript ocjena (BA i MA)- original i prijevod na engleski gdje je to potrebno
4. Odgovarajući certifikat o poznavanju Engleskog jezika
5. Fotokopija pasoša-prva strana
6. Uvjerenje o državljanstvu
7. Rodni list
8. CV

12. DIPLOMA/AKADEMSKA TITULA I STRUČNO ZVANJE

Magistrantima i magistranticama se dodjeljuju dvije diplome: Univerziteta u Bolonji i Univerziteta u Sarajevu. Akademska titula i stručno zvanje nakon završenog II ciklusa: stručni stepen – magistar demokratije i ljudskih prava.

13. STRUKTURA PROGRAMA

SEMESTAR I

NASTAVA

ECTS 10

U prvom semestru od novembra do juna, studenti i studentice pohađaju nastavu u kojoj učestvuju predavači sa 11 partnerskih univerziteta, te članica Globalnog Kampusa Ljudskih prava, čiji je program član, kao i eksperti iz vladinih i nevladinih organizacija, uz podršku tutora. Jezik poduke je engleski, a prisustvo na predavanjima obavezno. Završni ispiti se održavaju po završetku svakog od pojedinačnih predmeta te u prvoj polovini juna, a prije početka obaveznog stažiranja. S obzirom na to da ljudska prava moraju biti promatrana kroz najmanje nekoliko studijskih polja, od prava i političkih nauka, sociologije, filozofije i društvenih nauka uopšte, program je usvojio interdisciplinarnan pristup.

Uz predavanja i seminare, studenti i studentice također posjećuju državne institucije, međunarodne i nevladine organizacije aktivne u području ljudskih prava i demokratije u Bosni i Hercegovini, kako u Sarajevu tako i u drugim gradovima BiH kroz dvije studijske posjete. Tokom prvog semestra u Sarajevu, mogu pratiti seminare i radionice koje organiziraju akademski tutori Programa, kao i gostujući predavači. Ove aktivnosti za cilj imaju propitivanje kršenja ljudskih prava, nejednakosti, nasilja nad ženama i djecom, društvenu marginalizaciju i isključivanje, te poticanje solidarnosti, uzajamnog razumijevanja i važnosti osobne predanosti ljudskim pravima kroz stvaranje učinkovitih kontakata sa braniteljima/braniteljicama ljudskih prava, kao i žrtvama kršenja ljudskih prava.

ODGOVORNOSTI STUDENATA I STUDENTICA

Od studenata i studentica se izričito zahtijeva i očekuje redovno pohađanje nastave, a najmanje 80% odslušane nastave je uslov za izlazak na ispit. Također, očekuje se da studenti i studentice pročitaju obaveznu literaturu prije predavanja i dođu pripremljeni na časove, te aktivno participiraju na predavanjima. Rad studenata/ca se ocjenjuje kroz aktivno učešće i prisustvo na predavanjima, pismene radove te usmene i pismene ispite, ovisno od kursa. Evaluaciju vrši voditelj/ica kursa. Paralelno sa predavanjima tutori/ce ERMA programa drže individualne i grupne konsultacije po potrebi, za izbor tema seminarskih radova i studentskih istraživanja. Na kraju, studenti i studentice evaluiraju predmet prema zadanom upitniku. Evaluiira se sadržaj, način predavanja pojedinih predavača, i predmet kao cjelina.

SEMESTAR II- 1. dio

STAŽIRANJE

ECTS 10

OPIS

U prvom dijelu drugog semestra, od sredine juna do kraja jula, studenti stažiraju u nekoj od odabranih međunarodnih ili nevladinih organizacija, te istraživačkih instituta koje rade na polju ljudskih prava i demokratije širom jugoistočne Evrope. U tom periodu studenti i studentice već

imaju teorijsko znanje i spremni su za novo, nekima prvo životno radno iskustvo kroz koje će naučeno moći iskoristiti u praksi. Prema Statutu programa, stažiranje se radi u zemlji koja nije zemlja iz koje student dolazi. Ova je odluka donesena eksplicitno u svrhu promocije različitosti i razvijanja interkulturalnih kompetencija koje se smatraju ključnima za eksperte i ekspertkinje koji žele raditi u polju ljudskih prava i protiv njihovih kršenja, te upoznavanja sa širim kontekstom regiona. Odabir organizacije se vrši na osnovu istraživačkih i profesionalnih interesa studenata i studentica. Nakon završetka pripravničkog staža organizacije i studenti su dužni dostaviti evaluacije.

ODGOVORNOSTI STUDENATA I STUDENTICA

Tokom stažiranja, studenti i studentice najprije moraju provesti istraživanje za svoj završni rad, te raditi druge zadatke i dužnosti koje odredi njihov nadređeni u organizaciji. Ovo dvoje može biti povezano, i ne nužno limitirano samo na pomaganje organizaciji pri dnevnim aktivnostima, manje istraživačke poslove, pomoć pri organiziranju okruglih stolova, konferencija i slično. Na kraju stažiranja supervizor je dužan popuniti evaluaciju rezultata rada studenta tokom stažiranja, a student organizacije u kojoj je stažirao.

SEMESTAR II- 2. dio

MOBILNOST U ITALIJI, Univerzitet u Bolonji

IZRADA I ODBRANA ZAVRŠNOG RADA

ECTS 20

Individualne konsultacije sa tutorima 3x 30 sati

OPIS

Mobilnost studenata i studentica u Italiji odvija se tokom septembra / oktobra. Tokom boravka u Italiji, na Univerzitetu u Bolonji, studenti finaliziraju svoje završne radove pod supervizijom jednog od predavača ERMA programa i uz asistenciju jednog od tutora. Studenti i studentice su tokom boravka smješteni u jednom od rezidencijalnih centara Univerziteta u Bolonji 31 dan (ukupno 30 noćenja). Posjećuju gradove te različite obrazovne i kulturne institucije (Bolonja, Venecija, Firenca). Zajedničkim životom u Italiji stiču interkulturalne i kros-kulturalne kompetencije.

Javne odbrane se održavaju u Sarajevu, Bosni i Hercegovini krajem oktobra pred tročlanom komisijom. Magistrantima se dodjeljuju dvojne diplome: Univerziteta u Bolonji i Univerziteta u Sarajevu.

14. PLAN IZVOĐENJA PROGRAMA

Semestar	Predmet	Predavanja	Voditelj predmeta	Ukupan broj sati (ECTS)
I	1. TEMELJI LJUDSKIH PRAVA I DEMOKRATIJE	1. FILOZOFIJA LJUDSKIH PRAVA I DEMOKRATIJE 2. UVOD U MEĐUNARODNI PRAVNI OKVIR LJUDSKIH PRAVA 3. TEMELJI GRAĐANSKIH I POLITIČKIH PRAVA 4. TEORIJSKE OSNOVE EKONOMSKIH I SOCIJALNIH PRAVA 5. SAVREMENE TEORIJE DEMOKRATIJE 6. TEORIJE I PRAKSE GRAĐANSTVA: DRŽAVE, NACIJE, GRAĐANI	Prof. dr. Asim Mujkić, Univerzitet u Sarajevu, Bosna i Hercegovina	Ukupan broj sati: 60 Predavanja: 52 Seminari i radionice: 4 Posjete: 4 ECTS 5
I	2. NACIONALIZAM, IDENTITET I KONFLIKT	1. NACIONALIZAM, SAMOOPREDJELJENJE I RASPAD JUGOSLAVIJE 2. IDENTITET, SUKOB I POMIRENJE 3. DEMOKRATIJA U PLURALNIM DRUŠTVIMA 4. RELIGIJA I DRŽAVA 5. ZAŠTITA PRAVA MANJINA U JUGOISTOČNOJ EVROPI 6. TEORIJE I POLITIKE MIGRACIJA U JUGOISTOČNOJ EVROPI	Prof. dr. Nebojša Vladislavljević, Univerzitet u Beogradu	Ukupan broj sati: 60 Predavanja: 52 Seminari i radionice: 4 Tematski izlet: 4 ECTS 5
I	3. DEMOKRATIZACIJA I EU INTEGRACIJA	1. OBRASCI DEMOKRATIZACIJE I AUTOKRATIZACIJE U JUGOISTOČNOJ EVROPI 2. HISTORIJA EVROPSKE INTEGRACIJE 3. PROŠIRENJE EVROPSKE UNIJE I ZAPADNI BALKAN 4. VLADAVINA PRAVA NA ZAPADNOM BALKANU 5. POLITIKE OSPORAVANJA U JUGOISTOČNOJ EVROPI	Prof. dr. Nikolaos Tzifakis, Univerzitet u Peloponezu, Grčka	Ukupan broj sati: 60 Predavanja: 52 Seminari i radionice: 4 Posjete: 4 ECTS 5

		6. DEMOKRATIZACIJA POD OSPORENOM DRŽAVNOŠĆU: SLUČAJ KOSOVA		
I	4. MEĐUNARODNE NORME I STANDARDI LJUDSKIH PRAVA	1. EKONOMSKA, SOCIJALNA I KULTURNA PRAVA 2. PRAVA ŽENA U MEĐUNARODNOM PRAVU 3. PRAVA DJETETA U MEĐUNARODNOM PRAVU 4. PRAVA DJETETA U JI EVROPI 5. MIGRACIJE I LJUDSKA PRAVA 6. ZAŠTITA I PRAVA IZBJEGLICA 7. EKOLOŠKA PRAVA I IZAZOVI U JI EVROPI	Prof.dr. Marco Borraccetti, Univerzitet u Bolonji	Ukupan broj sati: 60 Predavanja: 52 Seminari i radionice: 4 Posjete: 4 ECTS 5
I	5. Mehanizmi zaštite i implementacije ljudskih prava	1. UN SISTEM ZAŠTITE LJUDSKIH PRAVA 2. EVROPSKI SISTEM ZAŠTITE LJUDSKIH PRAVA 3. EVROPSKA KONVENCIJA O LJUDSKIM PRAVIMA: PRAVNI PREDMETI U JUGOISTOČNOJ EVROPI 4. MEĐUNARODNO HUMANITARNO PRAVO: MIR I SUKOBI 5. RAZUMIJEVANJE MUČENJA I PRISILNIH NESTANAKA 6. TRANZICIJSKA PRAVDA 7. GENOCID U MEĐUNARODNOM PRAVU	Prof. dr. Wolfgang Benedek, Karl Franzens Univerzitet, Grac, Austria	Ukupan broj sati: 60 Predavanja: 52 Seminari i radionice: 4 Tematski izlet: 4 ECTS 5
I	6. METODOLOGIJE	Predavanja: 1. DIZAJN ISTRAŽIVANJA I	Prof. dr. Federico Giulio Sicurella, Univerzitet u	Ukupan broj sati: 52

	ISTRAŽIVANJA	<p>SAKUPLJANJA PODATAKA</p> <p>2. ETNOGRAFSKO ISTRAŽIVANJE</p> <p>3. KRITIČKE STUDIJE DISKURSA</p> <p>4. UPRAVLJANJE PODACIMA I DIGITALNE METODE</p> <p>Seminari:</p> <p>1. UVOD U DRUŠTVENA ISTRAŽIVANJA</p> <p>2. UVOD U AKADEMSKO PISANJE</p> <p>3. RAZVOJ PRIJEDLOGA MA TEZE</p> <p>4. PISANJE MA TEZE</p> <p>5. PISANJE KRATKE ANALIZE POLITIKA</p>	Milano	<p>Predavanja: 32</p> <p>Seminari: 20</p> <p>ECTS 5</p>
II	Staziranje	<p>Praksa u trajanju od 6 sedmica u odabranim NVOima, MVOima, think tankovima i istraživačkim institutima širom jugoistočne Evrope. Studenti/ce moraju raditi staž u zemlji različitoj od zemlje njihovog porijekla / državljanstva.</p>		<p>6 sedmica:</p> <p>240 radnih sati</p> <p>ECTS 10</p>
II	Izrada i javna odbrana magistarskog rada	<p>Tokom boravka na Univerzitetu u Bolonji u trajanju 31 dan (30 noći) studenti/ce finaliziraju pisanje teze te imaju organizirane posjete gradovima i institucijama u Italiji. U tom periodu finaliziraju završni rad, nakon čega se vraćaju u Sarajevo radi odbrane završnog rada te prisustvovanja na završnoj ceremoniji.</p>		ECTS 20
				UKUPNO 60 ECTS

15. OPIS PREDMETA

Šifra predmeta: DHRFH101		Naziv predmeta: TEMELJI LJUDSKIH PRAVA I DEMOKRATIJE	
Ciklus: II	Godina: I	Semestar: I	Broj ECTS kredita: 5
Status: OBAVEZAN		Ukupan broj sati: 60 Predavanja 52 Seminari i radionice 4 Posjete 4	
Učesnici u nastavi		Nastavnici i saradnici izabrani na oblast kojoj predmet pripada	
Preduslov za upis:		Nema	
Cilj (ciljevi) predmeta:		Glavni cilj ovog predmeta je upoznati studente sa osnovama filozofskih, socioloških, politoloških i pravnih izvora, kao i predstaviti im fundamentalne koncepte moderne demokratije i ljudskih prava kroz interdisciplinarni pristup. Predmet pruža uvid u savremene rasprave o osnovama ljudskih prava, kako građanskih i političkih, tako i ekonomskih i socijalnih prava. Predstavljene su različite filozofske discipline i škole u vezi sa ljudskim pravima, zajedno s historijskom konstrukcijom koncepta. Predmet također daje uvod u savremene koncepte demokratije i ljudskih prava pružajući studentima osnovno razumijevanje moderne ere demokratije i ljudskih prava i njenih složenosti. Cilj je studentima predstaviti savremeno razumijevanje prava, teorije demokratije; konceptata kao što su nužnost, pravda, jednakost i sloboda, te ih osposobiti za kritičko preispitivanje složenosti moderne demokratije i ljudskih prava, kao i savremene teorije i prakse građanstva/državljanstva, koje su, paradoksalno, osnova za ljudska prava. Predmet pri tom nudi i pravnu perspektivu kroz upoznavanje sa osnovama međunarodnih pravnih normi, sa fokusom na prvu generaciju prava, odnosno građanskih i političkih prava kao temelja savremene demokratije.	
Tematske jedinice: (po potrebi plan izvođenja po sedmicama se utvrđuje uvažavajući specifičnosti organizacionih jedinica)		1. FILOZOFIJA LJUDSKIH PRAVA I DEMOKRATIJE 2. UVOD U MEĐUNARODNI PRAVNI OKVIR LJUDSKIH PRAVA 3. TEMELJI GRAĐANSKIH I POLITIČKIH PRAVA 4. TEORIJSKE OSNOVE EKONOMSKIH I SOCIJALNIH PRAVA 5. SAVREMENE TEORIJE DEMOKRATIJE 6. TEORIJE I PRAKSE GRAĐANSTVA: DRŽAVE, NACIJE, GRAĐANI	
Ishodi učenja:		ZNANJA: Intelektualna historija temeljnih konceptata ljudskih prava, zakona o ljudskim pravima, demokratije i političke teorije; ključni paradoksi i problemi koji su oblikovali samorazumijevanje moderne političke zajednice i dominiraju savremenim raspravama o moralnim i političkim osnovama globalne političke zajednice; Ključne kritičke	

	<p>perspektive u vezi s razumijevanjem ljudskih prava i demokratije u kontekstu građanstva, nacionalizma i moderne politike, te znanje osnovnih teorija koje podržavaju ekonomska i socijalna prava.</p> <p>VJEŠTINE I KOMPETENCIJE: Kritičko razumijevanje i analiza savremenih problema ljudskih prava i demokratije na globalnom i regionalnom nivou; stručnost u intelektualnoj historiji razvoja ideja ljudskih prava, demokratije i političke teorije; otvoreni kritički perspektivizam.</p>
Metode izvođenja nastave:	<p>Metode izvođenja nastave uključuju kombinaciju frontalnih predavanja sa interaktivnim načinima učenja, od diskusija do grupnog rada i aktivnosti. Paralelno sa predavanjima, tutorice ERMA programa drže individualne kao i grupne konsultacije po potrebi, za izbor tema seminarskih radova i studentskih istraživanja. Program, ovisno od interesa studenata u saradnji sa partnerskim organizacijama, te Alumni mrežom programa redovno organizira tematske posjete i seminare u skladu sa tematskim okvirom kursa.</p>
Metode provjere znanja sa strukturom ocjene:	<p>Studenti su obavezni čitati zadanu literaturu prije predavanja i učestvovati u diskusijama i predviđenim aktivnostima te prisustvovati predavanjima minimalno 80% od ukupnog fonda sati.</p> <p>Rad studenata/ca se ocjenjuje kroz seminarski rad (3-4000 riječi) koji nosi 50% te kroz finalni usmeni ispit, također 50%. Predaja seminarskog rada je uvjet izlaska na završni ispit. Studenti i studentice po završetku kursa evaluiraju sadržaj predmeta, način predavanja pojedinih predavača, i predmet kao cjelinu putem online upitnika.</p>
Literatura:	<p>Donati, Pierpaolo (2013). "Social Capital and Associative Democracy: a Relational Perspective", Journal for the Theory of Social Behavior, Vol.44, No1: 24-45.</p> <p>Gillens, Martin and Page, Benjamin I. (2014). "Testing Theories of American Politics: Elites, Interest Groups, and Average Citizens", Perspectives on politics, Vol.12, No.3: 564-581.</p> <p>Habermas, J., "The European Nation-State: On the Past and Future of Sovereignty and Citizenship," Public Culture 10:2 (1998): 397-416, 404</p> <p>Hannah Arendt: "The Decline of the Nation-State and the End of the Rights of Man", Hannah Arendt, The Origins of Totalitarianism, San Diego, New York, London: A Harvest Book, Harcourt Brace & Co., 1976; pp.: 267-304;</p> <p>Ilias Bandekas and Lutz Oette, International Human Rights - Law and Practice, Cambridge, Cambridge University Press 2016 (2nd ed.), Chapter 4 "The United Nations Charter system", pp. 154- 191, and</p>

	<p>Chapter 5 "The UN human rights treaty system", pp. 192-234</p> <p>Isin, E. (2009), 'Citizenship in Flux: The Figure of Activist Citizen', <i>Subjectivity</i>, 29: 367-88.</p> <p>Joppke, Christian. "Transformation of Citizenship: Status, Right, Identity". <i>Citizenship Studies</i>, Vol. 11, No.1, February, 2007:37-48.</p> <p>Judith Butler: "Precarious Life and the Ethics of Cohabitation", Judith Butler, <i>Notes Toward a Performative Theory of Assembly</i>, Cambridge, London: Harvard University Press, 2015; pp.: 99-122.</p> <p>MacDonald, Margaret. „Natural Rights“ in <i>Theories of Rights</i>, Waldron, Jeremy (ed.), Oxford University Press, 1992;</p> <p>Michael Ignatieff: "Human Rights as Politics", <i>The Tanner Lectures on Human Values</i>, Delivered at Princeton University, April 4–7, 2000; pp.: 287-319;</p> <p>Nozick, R. <i>Moral Constraints and Distributive Justice</i></p> <p>Rawls, J. <i>Justice as Fairness: Political not Metaphysical</i></p> <p>Richard Rorty: „Justice as a larger loyalty“ in Rorty, <i>Philosophy as Cultural Politics; Philosophical Papers Vol. 4</i>; Cambridge University Press, 2007; pp.: 42-55;</p> <p>Sen, A. <i>Poverty and Famines: An Essay on Entitlement and Deprivation</i>, Oxford, 1998</p> <p>Shue, H. <i>Basic Rights</i>, Introduction and chapter 1, pp.5-34</p> <p>Štiks, I. (2013), 'A laboratory of citizenship: shifting conceptions of citizenship in Yugoslavia and post-Yugoslav states', in J. Shaw and I. Štiks (eds), <i>Citizenship after Yugoslavia</i>, Abingdon: Routledge</p>
--	--

Šifra predmeta: DHRNI102	Naziv predmeta: NACIONALIZAM, IDENTITET I KONFLIKT		
Ciklus: II	Godina: I	Semestar: I	Broj ECTS kredita: 5

Status: OBAVEZAN	Ukupan broj sati: 60 Predavanja 52 Seminari i radionice 4 Tematski izlet 4
Učesnici u nastavi	Nastavnici i saradnici izabrani na oblast kojoj predmet pripada
Preduslov za upis:	Nema
Cilj (ciljevi) predmeta:	Predmet se bavi pitanjima koja se odnose na nacionalizam, identitet i konflikt te njihovu povezanost i međuzavisnost. Nacionalizam se ispituje i iz teorijske i empirijske perspektive, kao i iz veza sa religijom, kulturom i institucionalnim i političkim kontekstom u različitim historijskim i trenutnim okolnostima. Predmet također govori o složenosti formiranja i promjene identiteta koji uključuju ne samo naciju već i spol, klasu, rasu i druge oblike identiteta. Te se teme dalje istražuju kroz savremene rasprave o etničkim sukobima i upravljanju njima, uglavnom sa fokusom na strategije kompatibilne sa demokratijom, i kroz zaštitu prava manjina. Kurs također tematizira migracije tokom 90-tih, ali i današnju dinamiku migracija na Zapadnom Balkanu. Sve teme kontekstualizirane su uglavnom unutar sukoba vezanog za raspad Jugoslavije i postkonfliktnog razvoja u Jugoistočnoj Evropi, ali uzimaju u obzir i druge relevantne slučajeve. Uz prenošenje teorijskih znanja iz ove oblasti, praktični cilj predmeta je među studentima razviti otvoren stav prema različitostima, te otvoriti prostor za razmjenu iskustava i mišljenja vezana za Drugost, radi smanjenja predrasuda i stereotipa.
Tematske jedinice: <i>(po potrebi plan izvođenja po sedmicama se utvrđuje uvažavajući specifičnosti organizacionih jedinica)</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. NACIONALIZAM, SAMOOPREDJELJENJE I RASPAD JUGOSLAVIJE 2. IDENTITET, SUKOB I POMIRENJE 3. DEMOKRATIJA U PLURALNIM DRUŠTVIMA 4. RELIGIJA I DRŽAVA 5. ZAŠTITA PRAVA MANJINA U JUGOISTOČNOJ EVROPI 6. TEORIJE I POLITIKE MIGRACIJA U JUGOISTOČNOJ EVROPI
Ishodi učenja:	<p>ZNANJE</p> <ul style="list-style-type: none"> - znanje i razumijevanje teorija i oblika nacionalizma i srodnih koncepata, uključujući naciju, suverenitet i samoopredjeljenje; znanje o sukobima tokom i nakon raspada Jugoslavije, sa fokusom na uzroke i posljedice - poznavanje veza između identiteta, sukoba i pomirenja - znanje i razumijevanje načina na koje demokratija može pogoršati sukob u pluralnim društvima, ali također i osigurati institucionalne i druge resurse za njegovo upravljanje i rješavanje; studenti će naučiti kako se integracija, teritorijalni pluralizam i podjela moći mogu uspješno koristiti za rješavanje sukoba u pluralnim društvima - poznavanje osnovnih principa i poteškoća vezanih za izgradnju države u multietničkim i multinacionalnim društvima; upoznavanje sa okvirom za zaštitu prava manjina u Evropi uopšte i posebno u Jugoistočnoj Evropi - znanje i razumijevanje osnovnih vjerskih prava i sloboda, s posebnim naglaskom na izazove vjerskog pluralizma u savremenim društvima; studenti će se upoznati sa raznim načinima na koje se religija, identitet i etnička pripadnost međusobno povezuju

	<p>- poznavanje i razumijevanje teorija i politike migracija, uglavnom kroz analizu slučajeva balkanskih migracija u posljednje tri decenije.</p> <p>VJEŠTINE I KOMPETENCIJE Studenti i studentice će nakon odslušanog kursa i ispunjenih uvjeta za polaganje imati:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sposobnost kritičke procjene i analize (ponovnog) nacionalizma u nastajanju i načina na koje nas države formiraju kao nacionalna bića - sposobnost kritičke procjene integracije, teritorijalnog pluralizma i podjele moći iz teoretske perspektive i prošlih i trenutnih primjera ovih strategija upravljanja etničkim sukobima - sposobnost kritičke procjene instrumentalizacije religije u političke svrhe - sposobnost analize implementacije manjinskih prava u jugoistočnoj Evropi - sposobnost prepoznavanja uzroka i posljedica migracija u jugoistočnoj Evropi i analiziranje slučajeva iz političke i sociološke perspektive
<p>Metode izvođenja nastave:</p>	<p>Metode izvođenja nastave uključuju kombinaciju frontalnih predavanja sa interaktivnim načinima učenja, od diskusija do grupnog rada i aktivnosti. Paralelno sa predavanjima, tutorice ERMA programa drže individualne kao i grupne konsultacije po potrebi, za izbor tema seminarskih radova i studentskih istraživanja. Program, ovisno od interesa studenata u saradnji sa partnerskim organizacijama, te Alumni mrežom programa redovno organizira tematske posjete i seminare u skladu sa okvirom kursa. U sklopu kursa studenti/-ce imaju i cjelodnevni tematski izlet unutar granica Bosne i Hercegovine, tokom kojeg su organizirane posjete mjestima sjećanja, te relevantnim međunarodnim i nevladinim organizacijama.</p>
<p>Metode provjere znanja sa strukturom ocjene:</p>	<p>Studenti su obavezni čitati zadanu literaturu prije predavanja i učestvovati u diskusijama i predviđenim aktivnostima, te prisustvovati na predavanjima minimalno 80% od ukupnog fonda sati. Rad studenata/ica se ocjenjuje kroz seminarski rad (3-4000 riječi) koji nosi 50%, te kroz finalni pismeni ispit, također 50%. Predaja seminarskog rada je uvjet izlaska na ispit. Studenti i studentice po završetku kursa evaluiraju sadržaj predmeta, način predavanja pojedinih predavača, i predmet kao cjelinu putem online upitnika.</p>
<p>Literatura:</p>	<p>Benedict, Anderson. "Imagined Communities." in: Nationalism. Oxford: Oxford University Press, 1994. p. 89-96.</p> <p>Berger, Peter. "The desecularization of the world: A Global Overview", in Berger, Peter L. et al. (eds). "Resurgent Religion and World Politics". Washington: Wm. B. Eerdmans Publishing Company, 1999.</p> <p>Bruce, Steve. "Religion in the modern world. From cathedrals to cults". New York: Oxford University Press, USA, 1996.</p> <p>Cavanaugh, William. "Does Religion Cause Violence?" Held at the University</p>

of Western Australia, 29th May 2006.

Declaration of the Rights of the Peoples of Russia, 1917

Fichte, J.G. "Eight Address, IN: Addresses to the German Nation." Trans. Jones, R.F. and G.H. Turnbull. London: The Open Court Company Publishers, 1922. p. 130-151.

Gellner, Ernest. Nationalism and Modernization. in: Nationalism Oxford: Oxford University Press, 1994. p. 55-63.

Hobsbawm, Eric. The nation as Invented Tradition. in: Nationalism. Oxford: Oxford University Press, 1994. p. 76-82.

Ivekovic, Rada and Mostov, Julie. "The Men and the Community in Introduction" in From Gender to Nation, Longo, Ravenna, 2002. p. 14-16.

J.G. Herder von: Letters from the Advancement of Humanity (1793-1797) - Excerpts on patriotism. p. 59-62.

Krasner, Stephen D. Part of Chapter One: Sovereignty and its Discontents. IN: Sovereignty: Organized Hypocrisy. By Krasner. Princeton: Princeton University Press, 1999. p. 3-25.

Krauthammer, Charles. Will it be Coffee, Tea or He? TIME, June 15th 1998. <http://www.time.com/time/magazine/article/0,9171,988561,00.html>

Lijphart, A. (2008) 'Constitutional Design for Divided Societies' in Lijphart, Thinking About Democracy: Power Sharing and Majority Rule in Theory and Practice (London: Routledge), pp. 75-88

Linz, J. and A. Stepan (1996) "'Stateness", Nationalism and Democratization' in Linz and Stepan, Problems of Democratic Transition and Consolidation: Southern Europe, South America, and Post-communist Europe (Baltimore: Johns Hopkins University Press), pp. 16-37.

Mazzini, G. "The Aim of Young Italy and The Idea of Giovane Europa." IN: Selected Writings London: L. Drummond Ltd., 1945. p. 220-234.

McGarry, J. and B. O'Leary (2012) 'Territorial Pluralism: Its Forms, Flaws and Virtues', in F. Requejo and M. Caminal (eds.) Federalism, Plurinationality and Democratic Constitutionalism: Theory and Cases (New York: Routledge), pp. 17-50.

Miles, William F. S. "Political para-theology: rethinking religion, politics and democracy". Third world Quarterly (September 1996). 525 – 535

O'Leary, B. and McGarry, J. (2012) 'The Politics of Accommodation and Integration in Democratic States', in A. Guelke and J. Tournon (eds.), The Study of Politics and Ethnicity: Recent Analytical Developments (Leverkusen

	<p>Opladen: Barbara Budrich), pp. 79-116.</p> <p>Rainer Hofmann, "The Future of Minority Issues in the Council of Europe and the Organization for Security and Cooperation in Europe", in Marc Weller, Denika Blacklock, Katherine Nobbs, The Protection of Minorities in the Wider Europe, Londra: Palgrave MacMillan, pp. 171-205.</p> <p>Renan, Ernest. "Qu'Est-Ce Qu'Une Nation?." IN: Nationalism. Eds. Hutchinson, J. and A. Smith. Oxford: Oxford University Press, 1994. p. 17-18.</p> <p>Stalin, Joseph. The Nation. IN: Nationalism. Oxford: Oxford University Press, 1994. p. 18- 21.</p> <p>United Nations High Commissioner for Human Rights, Promoting and Protecting Minority Rights. A Guide for Advocates, 2012</p> <p>Vrcan, Srđan. "Faith and State: the exemplary case of former Yugoslavia". Transeuropeennes. Religions in Politics. 51 – 63</p> <p>Weber, Max. The Nation. IN: Nationalism. Oxford: Oxford University Press, 1994. p. 21- 25.</p> <p>Williams, H. Rhys. Religion as Political resource: Culture or Ideology? Journal for the Scientific Study of religion. Vol. 35.No4 (1996.) pp. 368-378.</p> <p>Wilson, Woodrow, Fourteen Points, 1918. The Avalon Project: Documents in Law, History and Diplomacy</p> <p>Yamane, David. "Secularization on Trial: In defense of a Neo-secularization Paradigm". Journal of Scientific Study of Religion</p>
--	---

Šifra predmeta: DHRDI103	Naziv predmeta: DEMOKRATIZACIJA I EU INTEGRACIJA		
Ciklus: II	Godina: I	Semestar: I	Broj ECTS kredita: 5
Status: OBAVEZAN		Ukupan broj sati: 60 Predavanja 52 Seminari i radionice 4 Posjete 4	
Učesnici u nastavi	Nastavnici i saradnici izabrani na oblast kojoj predmet pripada		
Preduslov za upis:	Nema		
Cilj (ciljevi) predmeta:	Kurs se bavi demokratizacijom Balkana koju vodi i podržava politika proširenja Europske Unije. Razmatraju se obrasci demokratske tranzicije, konsolidacije i naknadne autokratizacije zemalja u regiji. Fokus je na procesima i akterima koji su oblikovali i odredili demokratske ishode tokom protekle tri decenije. Kurs se bavi sektorom vladavine prava u		

	<p>zemaljama Zapadnog Balkana i seže dalje od pukog ispitivanja rada formalnih mehanizama provjere i ravnoteže, kroz analizu uloge civilnog društva i reakcije građana na regionalna zbivanja kroz politike osporavanja. Kurs obraća posebnu pažnju na vezu između postkonfliktne izgradnje države i demokratizacije u regionu, proučavajući put demokratizacije Kosova kroz osporenu državnost. Sveukupno, cilj predmeta je upoznavanje studenata s izazovima demokratizacije i procesima društvenih transformacija u post-socijalističkoj / poratnoj stvarnosti Jugoistočne Evrope s jedne, te pružanje alata i znanja za razumijevanje procesa EU integracije regije i glavnih izazova koji predstoje, s druge strane.</p>
<p>Tematske jedinice: <i>(po potrebi plan izvođenja po sedmicama se utvrđuje uvažavajući specifičnosti organizacionih jedinica)</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. OBRASCI DEMOKRATIZACIJE I AUTOKRATIZACIJE U JUGOISTOČNOJ EVROPI 2. HISTORIJA EVROPSKE INTEGRACIJE 3. PROŠIRENJE EVROPSKE UNIJE I ZAPADNI BALKAN 4. VLADAVINA PRAVA NA ZAPADNOM BALKANU 5. POLITIKE OSPORAVANJA U JUGOISTOČNOJ EVROPI 6. DEMOKRATIZACIJA POD OSPORENOM DRŽAVNOŠĆU: SLUČAJ KOSOVA
<p>Ishodi učenja:</p>	<p>ZNANJE: Od studenata se očekuje da steknu znanje o vrstama političkih režima i procesima demokratske tranzicije i konsolidacije sa fokusom na jugoistočnu Evropu. Od njih se očekuje da pokažu analitičke vještine u procjeni savremenih trendova demokratizacije i autokratizacije. Istovremeno, studenti će biti upoznati sa djelovanjem politike proširenja EU i načinom na koji EU nastoji voditi političko-ekonomsku transformaciju regije koja se odlikuje nepotpunim rješavanjem sukoba i (dugo)trajnim procesima izgradnje države.</p> <p>VJEŠTINE I KOMPETENCIJE: Od studenata se očekuje da izgrade kompetencije potrebne za navigaciju između teorijskog i empirijskog aspekta demokratizacije. Moći će koristiti glavne instrumente / indekse za režime (Bertelsmann Stiftung Index, Nations in Transit, itd.) i procijeniti ključne političke trendove. Takođe će biti u mogućnosti da procijene dinamiku i analiziraju glavna društvena i politička pitanja u vezi sa zemljama zapadnog Balkana i njihovim pristupanjem Evropskoj Uniji.</p>
<p>Metode izvođenja nastave:</p>	<p>Metode izvođenja nastave uključuju kombinaciju frontalnih predavanja sa interaktivnim načinima učenja, od diskusija do grupnog rada i aktivnosti. Paralelno sa predavanjima, tutorice ERMA programa drže individualne kao i grupne konsultacije po potrebi, za izbor tema seminarskih radova i studentskih istraživanja. Program, ovisno od interesa studenata u saradnji sa partnerskim organizacijama, te Alumni mrežom programa redovno organizira tematske posjete i seminare u skladu sa tematskim okvirom kursa.</p>

<p>Metode provjere znanja sa strukturom ocjene:</p>	<p>Studenti su obavezni čitati zadanu literaturu prije predavanja i učestvovati u diskusijama i predviđenim aktivnostima, te prisustvovati predavanjima minimalno 80% od ukupnog fonda sati.</p> <p>Procjena znanja sastoji se od kratkog pismenog rada (1200-1500 riječi) koji nosi 50% ocjene i završnog pismenog testa koji također nosi 50% konačne ocjene. Predaja pismenog rada je uvjet izlaska na ispit. Studenti i studentice po završetku kursa evaluiraju sadržaj predmeta, sadržaj načina predavanja pojedinih predavača, i predmet kao cjelinu putem online upitnika.</p>
<p>Literatura:</p>	<p>Bermeo, N. 2016. On democratic backsliding. <i>Journal of Democracy</i>, 27:1, 5-19.</p> <p>Bieber, F., 2020. The rise of authoritarianism in the Western Balkans. Cham: Palgrave Macmillan.</p> <p>Bieber, F., & Tzifakis, N. (eds) 2020. The Western Balkans in the world: Linkages and relations with non-Western countries. Routledge.</p> <p>Börzel, T. A., Dimitrova, A., & Schimmelfennig, F. 2017. European Union enlargement and integration capacity: concepts, findings, and policy implications. <i>Journal of European Public Policy</i>, 24:2, 157-176.</p> <p>Džankić, J., S. Keil & M. Kmezić (eds) 2019. The Europeanisation of the Western Balkans. Cham: Palgrave Macmillan.</p> <p>Džihic V. & D. Segert. 2011. Lessons from "Post-Yugoslav" Democratization. <i>East European Politics and Societies</i>, 26:2, 239–253.</p> <p>Economides, S., & Ker-Lindsay, J. 2015. 'Pre-Accession Europeanization': The Case of Serbia and Kosovo. <i>JCMS: Journal of Common Market Studies</i>, 53:5, 1027-1044.</p> <p>Elbasani, A., & Šabić, S. Š. 2018. Rule of law, corruption and democratic accountability in the course of EU enlargement. <i>Journal of European Public Policy</i>, 25:9, 1317-1335.</p> <p>Freyburg, T., & Richter, S. 2010. National identity matters: the limited impact of EU political conditionality in the Western Balkans. <i>Journal of European Public Policy</i>, 17:2, 263-281.</p> <p>Hoti, A. and D. Gërguri. 2017. The Copenhagen Political Criteria for Joining the EU: The Case of Kosovo. <i>Teorija in Praksa Let</i>, 54:6, 1008-1112.</p> <p>Juncos, A. E. 2012. Member state-building versus peacebuilding: the contradictions of EU state-building in Bosnia and Herzegovina. <i>East European Politics</i>, 28:1, 58-75.</p>

	<p>Kapidžić, D. 2020. The Rise of Illiberal Politics in Southeast Europe. <i>Southeast European and Black Sea Studies</i>, 20:1, 1–18.</p> <p>Keil, S. & Z. Arkan (eds). 2014. <i>The EU and Member State Building: European Foreign Policy in the Western Balkans</i>. Routledge.</p> <p>Kmezic, M. 2016. <i>EU rule of law promotion: Judiciary reform in the Western Balkans</i>. Taylor & Francis.</p> <p>Kmezić, M. and F. Bieber (eds). 2017. <i>The crisis of democracy in the Western Balkans. An anatomy of stabilitocracy and the limits of EU democracy promotion</i>. Belgrade and Graz: BiEPAG Policy Study.</p> <p>Levitsky, S. and L. Way. 2002. The Rise of Competitive Authoritarianism. <i>Journal of Democracy</i>, 13:2, 51–65.</p> <p>Levitsky, S., & L. Way. 2005. International linkage and democratization. <i>Journal of democracy</i>, 16:3, 20-34.</p> <p>Linz, J. J., & A. C. Stepan. 1996. Toward consolidated democracies. <i>Journal of democracy</i>, 7:2, 14-33.</p> <p>Papadimitriou, D., Petrov, P. and Greiçevci, L. 2007. To Build a State: Europeanization, EU Actorness and State-Building in Kosovo. <i>European Foreign Affairs Review</i>, 12:2, 219-238.</p> <p>Richter, S., & Wunsch, N. 2020. Money, power, glory: the linkages between EU conditionality and state capture in the Western Balkans. <i>Journal of European Public Policy</i>, 27:1, 41-62.</p> <p>Schimmelfennig, F., & Sedelmeier, U. 2002. Theorizing EU enlargement: research focus, hypotheses, and the state of research. <i>Journal of European public policy</i>, 9:4, 500-528.</p> <p>Schimmelfennig, F., & Sedelmeier, U. 2020. The Europeanization of Eastern Europe: the external incentives model revisited. <i>Journal of European Public Policy</i>, 27:6, 814-833.</p> <p>Tansey, O. 2007. Democratization without a state: Democratic regime-building in Kosovo. <i>Democratisation</i>, 14:1, 129-150.</p> <p>Tansey, O. 2011. Does democracy need sovereignty?. <i>Review of International Studies</i>, 37:4, 1515-1536.</p> <p>Tzifakis, N., 2012. Bosnia's slow Europeanisation. <i>Perspectives on European politics and society</i>, 13:2, 131-148.</p>
--	--

Šifra predmeta: DHRNS104

	Naziv predmeta: MEĐUNARODNE NORME I STANDARDI LJUDSKIH PRAVA		
Ciklus: II	Godina: I	Semestar: I	Broj ECTS kredita: 5
Status: OBAVEZAN	Ukupan broj sati: 60 Predavanja 52 Seminari i radionice 4 Posjete 4		
Učesnici u nastavi	Nastavnici i saradnici izabrani na oblast kojoj predmet pripada/eksperti iz prakse		
Preduslov za upis:	Nema		
Cilj (ciljevi) predmeta:	Cilj ovog kursa je pružiti studentima temeljna znanja o međunarodnim pravnim normama i standardima u oblasti ekonomskih, socijalnih i kulturnih prava, te specifičnim pravnim normama koje se bave ljudskim pravima žena, djece i migranata/izbjeglica. Nadalje, studenti će biti upoznati s takozvanom trećom generacijom prava - posebno s pravom na čistu životnu sredinu. Studenti će se upoznati sa ključnim međunarodnim pravnim instrumentima, kao i prirodom i obimom međunarodno-pravnih obaveza država u pogledu ovih prava. One će biti tematizirane kroz prizmu pitanja vezanih za njihovu provedbu u globalnom kontekstu, ali s posebnim naglaskom na kontekst jugoistočne Europe i njegove specifičnosti.		
Tematske jedinice: <i>(po potrebi plan izvođenja po sedmicama se utvrđuje uvažavajući specifičnosti organizacionih jedinica)</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. EKONOMSKA, SOCIJALNA I KULTURNA PRAVA 2. PRAVA ŽENA U MEĐUNARODNOM PRAVU 3. PRAVA DJETETA U MEĐUNARODNOM PRAVU 4. PRAVA DJETETA U JI EVROPI 5. MIGRACIJE I LJUDSKA PRAVA 6. ZAŠTITA I PRAVA IZBJEGLICA 7. EKOLOŠKA PRAVA I IZAZOVI U JI EVROPI 		
Ishodi učenja:	<p>ZNANJE: Studenti će steći znanje o glavnim normama i standardima ljudskih prava na univerzalnom i evropskom nivou. Oni će znati glavna ekonomska, socijalna i kulturna prava. Studenti će znati i razumjeti određene pravne standarde dječjih prava, ženskih prava i prava izbjeglica u okviru međunarodnog zakona o ljudskim pravima. Studenti će takođe steći znanje o normama i standardima koji se odnose na ekološka prava i izazove u Jugoistočnoj Evropi. Imati će razumijevanje glavnih izazova kada je riječ o provedbi ovih prava u kontekstu Jugoistočne Evrope.</p> <p>VJEŠTINE I KOMPETENCIJE: Studenti će moći utvrditi kršenja ekonomskih, socijalnih i kulturnih prava na univerzalnom i regionalnom nivou i razvijati mjere za rješavanje problema na političkom ili pravnom nivou. Oni će steći sposobnost da analiziraju pitanja koja se odnose na ženska prava, dječija prava i prava izbjeglica pozivajući se na glavne međunarodne pravne dokumente. Moći će analizirati kršenja prava djece, prava žena i prava</p>		

	izbjeglica i izvještavati o njima. Studenti će steći kompetenciju za analizu kontradikcija oko razvoja i okoliša iz perspektive ljudskih prava.
Metode izvođenja nastave:	Metode izvođenja nastave uključuju kombinaciju frontalnih predavanja sa interaktivnim načinima učenja, od diskusija do grupnog rada i aktivnosti. Paralelno sa predavanjima, tutorice ERMA programa drže individualne kao i grupne konsultacije po potrebi, za izbor tema seminarskih radova i studentskih istraživanja. Program, ovisno od interesa studenata u saradnji sa partnerskim organizacijama, te Alumni mrežom programa redovno organizira tematske posjete i seminare u skladu sa okvirom kursa.
Metode provjere znanja sa strukturom ocjene:	Studenti su obavezni čitati zadanu literaturu prije predavanja i učestvovati u diskusijama i predviđenim aktivnostima, te prisustvovati na predavanjima minimalno 80% od ukupnog fonda sati. Rad studenata/-ica se ocjenjuje kroz seminarski rad (3-4000 riječi) koji nosi 50% te kroz finalni pismeni ispit, također 50%. Predaja seminarskog rada je uvjet izlaska na ispit. Studenti i studentice po završetku kursa evaluiraju sadržaj predmeta, način predavanja pojedinih predavača, i predmet kao cjelinu putem online upitnika.
Literatura:	<p>Demuth Andreas, Some Conceptual Thoughts on Migration, in: Agozino Biko (ed.) Theoretical and Methodological Issues in Migration Research, Aldershot: Ashgate (2000), 21-28.</p> <p>Doherty, A, Roa, T, Torfs, M (eds.) (2004) Our Environment, Our Rights: standing up for the people and the planet, pp 4 – 6, Friends of the Earth International, Amsterdam.</p> <p>Domazet, M and Ančić, B. (2017) How Far for the Money? Affluence and Democratic Degrowth Potential in Europe. In A. Telesiene and M. Gross (eds.) Green European: Environmental Behaviour and Attitudes in Europe in a Historical and Cross-Cultural Comparative Perspective. London: Routledge , pp. 167-177</p> <p>Dresner, S. (2008) Principles of Sustainability, pp 1-5, pp 129-144, Earthscan, London, Second Edition.</p> <p>Ertürk, Y. (2006). Integration of the human rights of women and the gender perspective: Violence against women, the due diligence standard as a tool for the elimination of violence against women, Report of the UN Special Rapporteur on violence against women, its causes and consequences, E/CN.4/2006/61, 20 January 2006</p> <p>European Commission (2019) The European Green Deal. Brussels: EC, pp. 1-14</p>

	<p>Fitzpatrick Joan, The Human Rights of Migrants, in: Aleinikoff T.A. and Chetail V. (eds.), Migration and International Legal Norms, The Hague: T.M.C. Asser Press (2003), 169-183</p> <p>Hathaway James, Refugees and Asylum, in: Opeskin Brian et al. (eds.), Foundations of International Migration Law, New York: Cambridge (2012), 177-204.</p> <p>Hathaway James, Serious Harm, in International Refugee Law, pp 182-208. Duffy Aoife, Expulsion to Face Torture? Non-refoulement in International Law, Int J Refugee Law (2008) 20 (3): 373-390.</p> <p>J. Planitzer, N. Katona: Criminal Liability of Corporations for Trafficking in Human Beings for Labour Exploitation, Global Policy Volume 8 . Issue 4, University of Durham, November 2017</p> <p>L. Shelley: Human Smuggling and Trafficking into Europe. A Comparative Perspective; Migration Policy Institute 2014</p> <p>M. Borraccetti: Human Trafficking, Equality, and Access to Victims' Rights; in L.S. Rossi, F. Casolari (eds.), The Principle of Equality in EU Law, Springer International Publishing, 2017</p> <p>Manjoo, R. (2015). Report of the Special Rapporteur on violence against women, its causes and consequences, United Nations General Assembly, Human Rights Council, A/HRC/29/27, 10 June 2015</p> <p>Marco Borraccetti: Trafficking in Human Beings and Human Security: A Comprehensive Approach in Blurring Boundaries: Human Security and Forced Migration. Brill Nijhoff, 2017 2</p> <p>Michele Anne Clark: Trafficking in Persons: An issue of human security (2003);</p> <p>Schöpp-Schilling, H.B. (2007). The Nature and Scope of the Convention, In: H.B. Schöpp-Schilling & C. Flinterman (Eds.), The Circle of Empowerment: Twenty-five Years of the UN Committee on the Elimination of Discrimination against Women. New York: The Feminist Press at the City University of New York, 10-29</p> <p>Storey Hugo, What Constitutes Persecution? Towards a Working Definition, International Journal of Refugee Law, 2014, Vol. 26, No. 2, 272–285.</p> <p>Supreme Court of the Netherlands (2019) The State vs. Urgenda. Den Haag: SCN, pp.1-6</p> <p>W. Vandenhoe, Child impoverishment and the human rights of children (2021) in M. Davis, M Kjaerum, A. Lyons (eds), Research Handbook on Human Rights and Poverty, Elgar</p>
--	---

	<p>W. Vandenhoe, G. Erdem Türkelli and Sara Lembrechts (2019), Introduction: Three decades of children’s rights law in Children’s Rights: A Commentary on the Convention on the Rights of the Child and its Protocols, Elgar, pp. 1-37</p> <p>MAJOR DOCUMENTS:</p> <p>Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women</p> <p>Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination</p> <p>Convention on the Rights of Persons with Disabilities</p> <p>Convention on the Rights of the Child</p> <p>CRC, General comment No. 19 (2016) on public budgeting for the realization of children’s rights (art. 4)</p> <p>European Social Charter (revised), 1996</p> <p>ICESCR, General comment No. 16: The equal right of men and women to the enjoyment of all</p> <p>ICESCR, General Comment No. 20: Non-discrimination in economic, social and cultural rights</p> <p>ICESCR, General comment No. 3: The nature of States parties obligations (Art. 2, par. 1)</p> <p>ICESCR, General Comment No. 4: The Right to Adequate Housing (Art. 11 (1) of the Covenant).</p> <p>ICESCR, General Comment No. 7: The right to adequate housing (Art.11.1): forced evictions.</p> <p>ICESCR, General Comment No.14: The right to highest attainable standard of health (Art.12)</p> <p>ICESCR, General Comment No.23: Right to just and favorable conditions of work</p> <p>International Convention on the Protection of the Migrant Workers</p> <p>International Covenant on Civil and Political Rights (ICCPR)</p> <p>International Covenant on Economic, Social Cultural Rights (1966)</p> <p>Optional Protocol to the Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women</p>
--	---

	<p>Protocol against the Smuggling of Migrants by Land, Sea and Air, supplementing the United Nations Convention against Transnational Organized Crime;</p> <p>Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons Especially Women and Children, supplementing the United Nations Convention against Transnational Organized Crime.</p> <p>Universal Declaration of Human Rights (1948)</p>
--	---

Šifra predmeta: DHRMH105	Naziv predmeta: MEHANIZMI ZAŠTITE I IMPLEMENTACIJE LJUDSKIH PRAVA		
Ciklus: II	Godina: I	Semestar: I	Broj ECTS kredita: 5
Status: OBAVEZAN	Ukupan broj sati: 60 Predavanja 52 Seminari i radionice 4 Tematski izlet 4		
Učesnici u nastavi	Nastavnici i saradnici izabrani na oblast kojoj predmet pripada/eksperti iz prakse		
Preduslov za upis:	Nema		
Cilj (ciljevi) predmeta:	<p>Fokus ovog modula je na međunarodnim mehanizmima zaštite ljudskih prava, kako na univerzalnom nivou Ujedinjenih nacija, tako i na regionalnom nivou Vijeća Evrope, OSCE-a te Evropske unije. Dodatno, izučava se njihova primjena u regionu Jugoistočne Evrope, skupa sa postojećim izazovima na tom polju. Posebna je pažnja posvećena Evropskom sistemu ljudskih prava i politikama ljudskih prava Evropske unije. U skladu s tim, kurs uključuje nekoliko tematskih jedinica i nekoliko kurseva o implementaciji i sprovođenju ljudskih prava na univerzalnom nivou i u evropskom sistemu ljudskih prava, sa fokusom na slučajeve iz Jugoistočne Evrope pred Evropskim sudom za ljudska prava. Dalje, nacionalna provedba međunarodnih ljudskih prava u Jugoistočnoj Evropi proučava se s posebnim naglaskom na ljudska prava u postkonfliktnim situacijama, uzimajući primjere Bosne i Hercegovine, kao i Kosova i regiona Jugoistočne Evrope u širem smislu. Uključene su teme međunarodnog humanitarnog prava, genocida, mučenja, kao i nestanka u situacijama sukoba, zajedno s predavanjima o mehanizmima tranzicijske pravde.</p> <p>Cilj predmeta je pružiti studentima solidno razumijevanje međunarodnih mehanizama za zaštitu ljudskih prava na različitim nivoima kako bi mogli analizirati njihovu primjenu u praksi, kako u Jugoistočnoj Evropi, tako i šire. Kako je data usporedba različitih sistema, studenti također mogu bolje razumjeti međusobni odnos između različitih nivoa zaštite ljudskih prava. Nadalje, cilj je da studenti postanu sposobni analizirati ali i savjetovati kako</p>		

	<p>najbolje koristiti razne instrumente ljudskih prava u određenim slučajevima. Trebali bi biti u mogućnosti povezati ono što su naučili u prethodnim predmetima sa aspektom primjene i provođenja. Studenti, koji su često zabrinuti kako znanje stečeno u nekoliko predmeta prevesti u praksu, u ovom dijelu koji je završni dio nastavnog programa trebali bi steći razumijevanje višestrukih načina provođenja ljudskih prava, ali i prepreka i ograničenja sa kojima bi se mogli suočiti u praksi.</p>
<p>Tematske jedinice: (po potrebi plan izvođenja po sedmicama se utvrđuje uvažavajući specifičnosti organizacionih jedinica)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. UN SISTEM ZAŠTITE LJUDSKIH PRAVA 2. EVROPSKI SISTEM ZAŠTITE LJUDSKIH PRAVA 3. EVROPSKA KONVENCIJA O LJUDSKIM PRAVIMA: PRAVNI PREDMETI U JUGOISTOČNOJ EVROPI 4. MEĐUNARODNO HUMANITARNO PRAVO: MIR I KONFLIKT 5. RAZUMIJEVANJE MUČENJA I PRISILNIH NESTANAKA 6. TRANZICIJSKA PRAVDA 7. GENOCID U MEĐUNARODNOM PRAVU
<p>Ishodi učenja:</p>	<p>ZNANJE: Studenti će imati znanje o glavnim institucijama, mehanizmima i procedurama za zaštitu i sprovođenje ljudskih prava na univerzalnom i regionalnom nivou. Studenti će znati i razumjeti funkcioniranje evropskih mehanizmima za zaštitu ljudskih prava, posebno na nivou Vijeća Evrope, OSCE-a i EU. Po završetku ovog predmeta, studenti bi također trebali znati osnovne principe međunarodnog humanitarnog prava kao i mehanizme tranzicijske pravde. Nadalje, studenti će naučiti kako definirati mučenje i odvojiti ga od drugih sličnih praksi, upoznati se sa mehanizmima sprječavanja mučenja i prisilnog nestanka, te će znati osnovne karakteristike genocida prema međunarodnom pravu.</p> <p>VJEŠTINE I KOMPETENCIJE: Po završetku kursa, studenti će imati sposobnost kritičke analize rada glavnih institucija, te funkcioniranja mehanizama i postupaka za sprovođenje ljudskih prava na univerzalnom i evropskom nivou u navedenim oblastima. Imaće osnovne vještine analize i savjetovanja o načinu korištenja mehanizama i procedura za promociju i zaštitu ljudskih prava u kontekstu Jugoistočne Evrope. Studenti će nadalje biti u stanju razumjeti probleme povezane s mučenjem i nestancima i druga posebna pitanja koja se odnose na zaštitu ljudskih prava u konfliktnom i postkonfliktnom okruženju i kritički ih analizirati ih, te moći ova znanja koristiti u budućem radu u oblasti zaštite ljudskih prava.</p>
<p>Metode izvođenja nastave:</p>	<p>Metode izvođenja nastave uključuju kombinaciju frontalnih predavanja sa interaktivnim načinima učenja, od diskusija do grupnog rada i aktivnosti. Paralelno sa predavanjima, tutorice ERMA programa drže individualne kao i grupne konsultacije po potrebi, za izbor tema seminarskih radova i studentskih istraživanja. Program, ovisno od interesa studenata u saradnji sa partnerskim organizacijama, te Alumni mrežom programa redovno organizira tematske posjete i seminare u skladu sa tematskim okvirom</p>

	<p>kursa. U sklopu kursa studenti/-ce imaju i cjelodnevni tematski izlet unutar granica Bosne i Hercegovine, tokom kojeg su organizirane posjete mjestima sjećanja, te relevantnim međunarodnim i nevladinim organizacijama.</p>
<p>Metode provjere znanja sa strukturom ocjene:</p>	<p>Studenti su obavezni čitati zadanu literaturu prije predavanja i učestvovati u diskusijama i predviđenim aktivnostima, te prisustvovati predavanjima minimalno 80% od ukupnog fonda sati. Procjena znanja sastoji se od kratkog pismenog rada (1200-1500 riječi) koji nosi 50% ocjene i završnog pismenog testa koji također nosi 50% konačne ocjene. Predaja pismenog rada je uvjet izlaska na ispit. Studenti i studentice po završetku kursa evaluiraju sadržaj predmeta, način predavanja pojedinih predavača, i predmet kao cjelinu putem online upitnika.</p>
<p>Literatura:</p>	<p>Benedek, Wolfgang, The Human Rights Policy of the EU towards Western Balkan Enlargement States – problems of credibility and coherence, 2020.</p> <p>Benedek, Wolfgang, The Moscow Mechanism: Situation of Human Rights in Chechnya, in: Czech/ Heschl/ Lukas/ Nowak and Oberleitner (eds.), European Yearbook on Human Rights 2019, 419-438.</p> <p>Carmen Thiele, European Human Rights System, in: Mihr and Gibney (eds.), SAGE Handbook of Human Rights, 2014.</p> <p>CERD Committee, Inter-States Communications, admissibility decision 2019</p> <p>Chorbajian, Levon/Shirinin, George "Studies in Comparative Genocide" New York: St.Martin`s Press, 1999</p> <p>Christian Strohal, Shooting the Messenger – The Crises of the International Protection of HR and the geopolitical OSCE Perspective, in: Benedek/Czech, Heschl, Lukas and Nowak (eds.), European Yearbook on Human Rights, 2018, 481-494.</p> <p>Dejan Djokić. 2002. "The Second World War II: Discourses of Reconciliation in Serbia and Croatia in the Late 1980s and Early 1990s." 4 Journal of Southern Europe and the Balkans 4: 127-140</p> <p>EU Action Plan on Human Rights and Democracy 2020-2024.</p> <p>HRC, General Comment No. 36 on Article 6 of the International Covenant on Civil and Political Rights – Right to Life – 2018</p> <p>HRC, Ioane Teitiota v. New Zealand, 2020</p> <p>Iavor Rangelov and Marika Theros. 2009. "Maintaining the Process in Bosnia and Herzegovina: Coherence and Complementarity of EU Institutions and Civil Society in the Field of Transitional Justice." In: Kai</p>

	<p>Ambos et al., eds. Building a Future on Peace and Justice: Studies on Transitional Justice, Conflict Resolution and Development. Berlin: Springer, pp. 357-367.</p> <p>Iavor Rangelov and Ruti Teitel. 2011. "Global Civil Society and Transitional Justice." In: Martin Albrow and Hakan Seckinelgin, eds. Global Civil Society 2011: Globality and the Absence of Justice (Basingstoke: Palgrave Macmillan), pp. 162-177.</p> <p>Iavor Rangelov. 2014. "Democracy or Stability? European Approaches to Justice in Peace and Transitional Processes." Global Policy 5 (2): 191-200</p> <p>Iavor Rangelov. 2014. Nationalism and the Rule of Law: Lessons from the Balkans and Beyond. New York: Cambridge University Press. Ch. 3: International Criminal Justice, pp. 69-101.</p> <p>International Commission on Missing Persons Annual Report on Western Balkans, 2015.</p> <p>International Commission on Missing Persons Factsheet: BiH, Missing Persons From The Armed Conflicts Of The 1990s: A Stocktaking, 2015.</p> <p>International Commission on Missing Persons, Factsheet, 2016.</p> <p>Jack Snyder and Leslie Vinjamuri. 2003/4. "Principle and Pragmatism in Strategies of International Justice." International Security 28: 5-44, pp. 5-17.</p> <p>Lemkin, Raphael. "Genocide", American Scholar, Volume 15, no.2 (April 1946)</p> <p>Lize R. Glass, From Interlaken to Copenhagen – What has become of the proposals Aiming to Reform the Functioning of the European Court of Human Rights? Human Rights Law Review, 2020, 1-31.</p> <p>Manfred Nowak, Fact-Finding on Torture and Ill-Treatment and Conditions of Detention, Journal of Human Rights Practice, Volume 1, Issue 1, 2009.</p> <p>Manfred Nowak, Final report: Special process on missing persons in the territory of the former Yugoslavia, 1997.</p> <p>Natasa Kandic. 2012. "RECOM: A New Approach to Reconciliation and a Corrective for Criminal Justice." Forum for Transitional Justice, Issue 4, December 2012, pp. 78-80</p> <p>Prosecutor vs. Krstic, ICTY IT-98-33-T (2 August 2001)</p> <p>Report of the Special Rapporteur on torture and other cruel, inhuman or degrading treatment or punishment, Manfred Nowak, Human Rights Council, UN Doc A/HRC/13/39, 9 February 2010. page 5 to 21.</p>
--	--

	<p>Santon, J Gregory. "The Eight Stages of Genocide", Washington: Genocide Watch, 1998</p> <p>Torture and Enforced Disappearance, in: Catarina Krause und Martin Scheinin (eds.) International Protection of Human Rights: A Textbook, 2nd rev. ed., Institute for Human Rights Turku/Abo, Finland 2012, 153-187.</p> <p>UN Factsheet: Work and Structure of the Human Rights Council.</p>
--	--

Šifra predmeta: DHRRM106	Naziv predmeta: METODOLOGIJE ISTRAŽIVANJA		
Ciklus: II	Godina: I	Semestar: I	Broj ECTS kredita: 5
Status: OBAVEZAN		Ukupan broj sati: 52 Predavanja 32 Seminari 20	
Učesnici u nastavi	Nastavnici i saradnici izabrani na oblast kojoj predmet pripada		
Preduslov za upis:	Nema		
Cilj (ciljevi) predmeta:	<p>Predmet je osmišljen tako da studentima pruži sveobuhvatno teorijsko znanje i širok spektar praktičnih vještina u vezi sa metodologijama istraživanja u društvenim naukama, posebno u polju demokratije i ljudskih prava. Postavljanjem teorije uz praktična i primijenjena iskustva, ovaj predmet ima za cilj omogućiti studentima da shvate temeljne principe društvenog istraživanja, razumiju konvencije i izazove akademskog pisanja i prepoznaju snage i slabosti različitih metoda istraživanja i tehnika prikupljanja podataka. U tom smislu, predmet nije namijenjen samo jačanju sposobnosti studenata za razradu relevantnih i održivih istraživačkih projekata, već i jačanju njihovih akademskih i profesionalnih profila.</p>		
Tematske jedinice: <i>(po potrebi plan izvođenja po sedmicama se utvrđuje uvažavajući specifičnosti organizacionih jedinica)</i>	<p>Predavanja:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. DIZAJN ISTRAŽIVANJA I SAKUPLJANJA PODATAKA 2. ETNOGRAFSKO ISTRAŽIVANJE 3. KRITIČKE STUDIJE DISKURSA 4. UPRAVLJANJE PODACIMA I DIGITALNE METODE <p>Seminari:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. UVOD U DRUŠTVENA ISTRAŽIVANJA 2. UVOD U AKADEMSKO PISANJE 3. RAZVOJ PRIJEDLOGA MA TEZE 4. PISANJE MA TEZE 5. PISANJE KRATKE ANALIZE POLITIKA 		

Ishodi učenja:	<p>ZNANJE: Poznavanje teorijskih i metodoloških osnova istraživanja u društvenim naukama, razumijevanje ključnih snaga i slabosti različitih istraživačkih metoda i tehnika prikupljanja podataka, poznavanje konvencija akademskog pisanja.</p> <p>KOMPETENCIJE: Sposobnost razvijanja teorijski ispravnih i metodološki održivih istraživačkih projekata, sposobnost izrade izvještaja o istraživanju.</p> <p>VJEŠTINE: razvijene vještine akademskog pisanja i primjene metoda naučnog istraživanja</p>
Metode izvođenja nastave:	<p>Metode izvođenja nastave uključuju kombinaciju frontalnih predavanja sa interaktivnim načinima učenja, od diskusija do grupnog rada i aktivnosti. Paralelno sa predavanjima, tutorice ERMA programa drže individualne kao i grupne konsultacije po potrebi, za izbor tema seminarskih radova i studentskih istraživanja. Seminari su zamišljeni kao praktična priprema i podrška studentima pri ispunjavanju obaveza programa, i fokusirani su na razvijanje vještina akademskog pisanja i istraživanja.</p>
Metode provjere znanja sa strukturom ocjene:	<p>Studenti su obavezni čitati zadanu literaturu prije predavanja i učestvovati u diskusijama, radionicama te prisustvovati na predavanjima (min 80% od ukupnog fonda sati).</p> <p>5 ECTS bodova dodijelit će se studentima na osnovu: i) redovnog pohađanja (80%) predavanja i radionica predmeta; ii) aktivnog učešća u aktivnostima u nastavi; iii) prihvatanja prijedloga magistarske teze od strane supervizora, te Akademskog vijeća ERMA programa i CIS Vijeća.</p> <p>Studenti i studentice po završetku kursa evaluiraju sadržaj predmeta, način predavanja pojedinih predavača, i predmet kao cjelinu putem online upitnika.</p>
Literatura:	<p>Amitai Etzioni. "The Unique Methodology of Policy Research" in <i>The Oxford Handbook of Public Policy</i>. Eds. Moran, Michael, Martin Rein and Robert E. Goodin. Oxford University Press. 2008. pp.833-843</p> <p>Baxter, P., Jack, S. Qualitative Case Study Methodology: Study Design and Implementation for Novice Researchers. <i>The Qualitative Report</i>, 13(4), 544-559, 2008.</p> <p>Berg, Bruce L. "An introduction to content analysis," in <i>Qualitative Research Methods in the Social Sciences</i> (4th ed.), 238-267. London: Allyn and Bacon, 2001.</p> <p>Baxter, P., Jack, S. (2008). Qualitative Case Study Methodology: Study</p>

	<p>Design and Implementation for Novice Researchers. <i>The Qualitative Report</i>, 13(4), 544-559.</p> <p>Billig, Michael. "Social science's noun of thorns," <i>Times Higher Education</i>, 4 July 2013.</p> <p>Billig, Michael. <i>Learning to Write Badly: How to Succeed in the Social Sciences</i>, 54- 66. Cambridge: Cambridge University Press, 2013.</p> <p>Bray, Zoe. 2008. "Ethnographic Approaches." In <i>Approaches and Methodologies in the Social Sciences: A Pluralist Perspective</i>, eds. Donatella della Porta and Michael Keating, 297-315. Cambridge University Press.</p> <p>Brinkmann, Svend. 2013. <i>Qualitative Interviewing: Understanding Qualitative Research</i>. Oxford: Oxford University Press, 1-43.</p> <p>Capurro, Rafael. (2019). <i>The Age of Artificial Intelligence: A Personal Reflection</i>. AI, Ethics and Society Conference (University of Alberta, Edmonton, Canada), May 8-10, 2019.</p> <p>Capurro, Rafael. "Information Ethics," in <i>Encyclopedia of Philosophy and the Social Sciences</i> (vol.1), edited by Byorn Kaldis, 471-473. London: Sage, 2013.</p> <p>Crawford, Kate and Vladan Joler. (2018). <i>Anatomy of an AI System</i>. Beograd, New York: SHARE Lab, SHARE Foundation; The AI Institute, NYU.</p> <p>Della Porta, Donatella, and Michael Keating. "How Many Approaches in the Social Sciences? An Epistemological Introduction," in <i>Approaches and Methodologies in the Social Sciences. A Pluralist Perspective</i>, edited by Donatella Della Porta, and Michael Keating, 19-39. Cambridge: Cambridge University Press, 2008.</p> <p>Fuchs, Christian. "From Digital Positivism and Administrative Big Data Analytics towards Critical Digital and Social Media Research!" <i>European Journal of Communication</i> 32 (2017): 37-49.</p> <p>Hammersley, Martyn and Paul Atkinson. 2007. <i>Ethnography: Principles in Practice</i>. London: Routledge, 1-19.</p> <p>Lyons, P., and Howard J. Doueck. "The Literature Review, Theory, Problem Statement, and Hypothesis." In <i>The Dissertation: From Beginning to End</i>, 53-79. Oxford: Oxford University Press, 2010.</p> <p>Murray, Rowena & Moore, Sarah. <i>The Handbook of Academic Writing – A Fresh Approach</i>. Open University Press, 2006, ch.1, 2 and 3. pp. 3-53.</p> <p>Reisigl, Martin and Ruth Wodak. "The Discourse-Historical Approach (DHA)," in <i>Methods of Critical Discourse Studies</i> (3rd ed.), edited by Ruth Wodak, and Michael Meyer, 23-61. London: Sage, 2015.</p> <p>Robert E. Goodin, Martin Rein and Michael Moran. "The Public and its</p>
--	---

	<p>Policies.” in <i>The Oxford Handbook of Public Policy</i>. Eds. Moran, Michael, Martin Rein and Robert E. Goodin. Oxford University Press. 2008. pp. 3-35.</p> <p>Sartori, Giovanni. “Comparing and Miscomparing.” <i>Journal of Theoretical Politics</i> 3, 1991: 243-257.</p> <p>Shaughnessy, John J., Eugene B. Zechmeister, and Jeanne S. Zechmeister, “Survey research,” in <i>Research Methods in Psychology</i> (9th ed.), 137-182. New York: McGraw-Hill, 2012.</p> <p>Thomas, G. A Typology for the Case Study in Social Science Following a Review of Definition, Discourse and Structure. <i>Qualitative Inquiry</i>, 17(6), 2011: 511-521.</p> <p>Turabian, K. et al, Chapters: 2. Moving from a topic to a question to a working hypothesis, 4. Engaging sources and 5. Planning your argument in <i>A Manual for Writers of Research Papers, Theses, and Dissertations, 8th edition: Chicago Style for Students and Researchers</i>, 2013.</p> <p>Wodak, Ruth and Michael Meyer. “Critical Discourse Studies: History, Agenda, Theory and Methodology,” in <i>Methods of Critical Discourse Studies</i> (3rd ed.), edited by Ruth Wodak, and Michael Meyer, 1-22. London: Sage, 2015.</p>
--	--